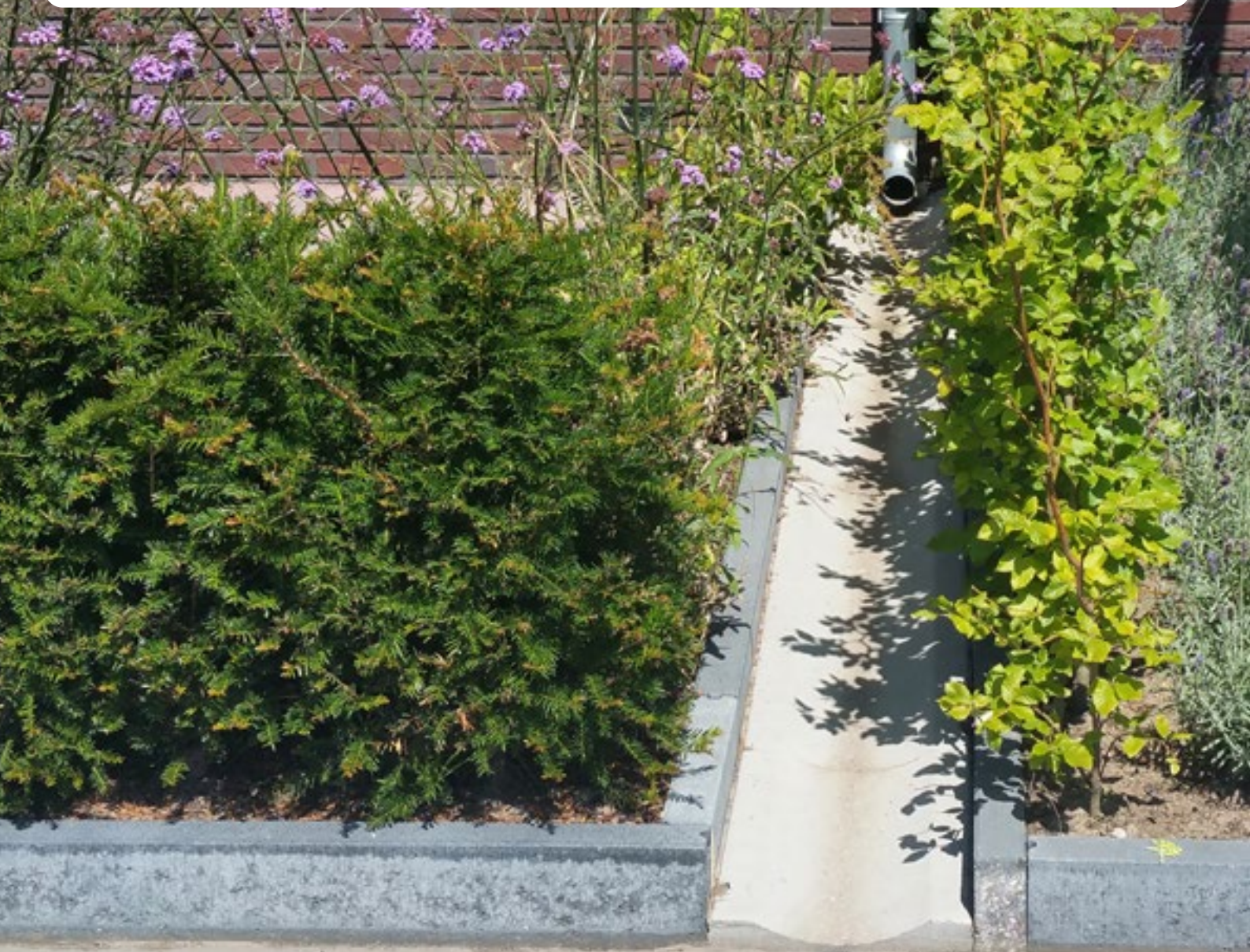

Voorbeeldenboek Bewonersparticipatie

Netwerk Water en Klimaat

water & klimaat

Het klimaat verandert, wij veranderen mee

De pijlers waar we op inzetten

Dit boek geeft voor elk van de pijlers voorbeelden hoe bewoners in onze regio betrokken zijn en welke middelen daarbij ingezet zijn.

Nieuwbouw &
Herstructurering

Reconstructie &
wijkaanpak

Brede acties &
campagnes

Educatie

Bedrijven

Middelen

versie november 2021

Bron: Nanda Sluijsmans

Nieuwbouw en Herstructurering

Scroll naar beneden voor alle voorbeelden

Inwoners bij intreden nieuwe woning stimuleren een klimaatadaptieve tuin aan te leggen.

**Programma nieuwe
bewoners**

**Samenwerking
Woningcorporatie**

Stimuleren klimaatadaptieve tuin bij Nieuwbouw Geschikte middelen

Burgerparticipatie bij nieuwbouw is de uitgelezen kans om particulier terrein klimaatadaptief in te richten. Doordat de tuinen nog niet zijn ingericht begin je ingelijk met een leeg canvas waarmee je alle kanten op kunt. Door de toekomstige bewoners te overtuigen van het belang en toegevoegde waarde van groene klimaatadaptieve tuinen kan je veel bereiken. Een samenwerking met woningbouwcorporaties en of de projectontwikkelaar is hierbij aan te raden.

Helaas hebben wij nog geen voorbeelden uit de regio gevonden. Ken jij een mooi voorbeeld project? Laat het ons weten!

Foto klimaatadaptieve tuinen (bron: Dorien Epping)

Stimuleren klimaatadaptieve tuin bij verhuizing Geschikte middelen

Bij een verhuizing gaat ook vaak de tuin op de schop. Dit is een moment dat benut kan worden om bewoners extra in te lichten over het nemen van klimaatbestendige en natuurinclusieve maatregelen in de tuin. Dit kan bijvoorbeeld door bij het inschrijven in de gemeente duurzame tips voor in en om het huis mee te geven.

Helaas hebben wij nog geen voorbeelden uit de regio gevonden. Ken jij een mooi voorbeeld project? Laat het ons weten!

Foto ontsteden tuin (bron: Sjon Heijenga www.sjon.nl)

Reconstructie /wijkaanpak

Scroll naar beneden voor alle voorbeelden

Inwoners stimuleren hun perceel klimaatadaptief in te richten bij werkzaamheden in de openbare ruimte

Wijkaanpak

Reconstratie straat

**(her)inrichting
openbare ruimte**

Wijkaanpak

Participatie bij reconstructie

We sluiten aan bij reconstructies. Wanneer een reconstructie van een wijk plaatsvindt, verandert de openbare ruimte. Hiervoor worden doorgaans bewonersavonden georganiseerd waar we op kunnen inhaken. Afhankelijk van het project zorgen we dat er tijdens de bewonersavond informatie beschikbaar is over het klimaatbestendig maken van de tuin, het aanleggen van een groen dak en het afkoppelen van de regenpijp. Bij grote reconstructies, of bij wijken waar veel winst te behalen is op het gebied van wateropvang of hitte-eiland effect, zorgen we dat er iemand aanwezig is die mensen actief informeert en motiveert om maatregelen te nemen. Dit kan iemand uit het projectteam zijn, maar ook een tuinspecialist of regenwateradviseur. Op basis van het MOP maken we een planning en afweging per project.

Geschikte middelen

- **Toolkit bewonersavonden**
- **Afkoppeldagen**
- **Regenwateradviseurs**

Wil je meer informatie over het inzetten participatie bij een reconstructie? Neem dan contact op met gemeente Woerden via Martine van Dijk (dijk.m@woerden.nl of via 06-5005 1048).

Foto participatie openbare ruimte (bron: Sjon Heijenga www.sjon.nl)

Wijkaanpak

Corporaties stimuleren bij klimaatadaptatie

Woningcorporaties kunnen een belangrijke rol spelen bij het vergroten van het aandeel groen in de wijk. Bijvoorbeeld door met bewoners de tuinen in een buurt aan te pakken. Een gezamenlijke tuinactiviteit kan daarnaast ook de sociale samenhang in de wijk vergroten. Door samen te werken aan een groene omgeving leren burens elkaar kennen.

Verschillende corporaties hebben al concrete tuinprojecten opgezet. Denk aan de gezamenlijke aanleggen van geveltuintjes, de aanpak van binnentuinen en acties als Tegel eruit, plant erin.

Geschikte middelen

- **Toolkit bewonersavonden**
- **Afkoppeldagen**
- **Regenwateradviseurs**

Helaas hebben wij nog geen voorbeelden uit de regio gevonden. Ken jij een mooi voorbeeld project? Laat het ons weten!

Foto autovrije straat (bron: Nanda Sluijsmans)

(Her)inrichten openbare ruimte

Bewoners betrekken bij herinrichting openbare ruimte

Door het betrekken van omwonenden bij het herinrichten van openbare ruimte zal het draagvlak voor het plan vergroot worden. Daarnaast vergroot je hiermee ook de cohesie in de wijk. De ervaringen van de bewoners bieden nieuwe inzichten en de wensen kunnen zorgvuldig in het plan afgewogen worden. Door deze integrale benadering is het mogelijk de openbare ruimtelijke een flink op te waarderen.

Geschikte middelen

- **De Buitenruimte Inrichtingstool (BRIT)**
- **Geveltuinburendag**
- **Servicepunt en buurtaanpak Groen aan de Buurt**

Meer weten? Neem dan contact op met het waterschap Tom Overgaauw tom.overgaau@hdsr.nl

Foto kruidentuin door bewoners (bron: Nanda Sluijsmans)

Reconstructie straat

Afkoppelen bij rioolvervangning

Gemeente sluit voorkant woning aan op gescheiden stelsel

Rioolvervangingsprojecten waarbij een nieuw hemelwaterriool aangelegd wordt bieden een mooie kans om de voorkant van woningen af te koppelen en aan te sluiten op het hemelwaterriool. Dit wordt vooraf gecommuniceerd naar de bewoners via een wijkbericht met uitleg over de reden en het belang van afkoppelen. In het geval de woningen geen voortuin hebben kan dit verder automatisch gebeuren, in het geval er voortuintjes aanwezig zijn krijgen de betreffende bewoners nog een brief met de vraag of zij een 'aansluitovereenkomst' willen tekenen. Hierbij geven zij de gemeente toestemming om in de voortuin aan het werk te gaan. De voortuin wordt na afloop weer in oorspronkelijke staat hersteld.

Geschikte middelen

- **Toolkit bewonersavonden**
- **Geveltuin**
- **Afkoppeldagen**
- **Regenwateradviseurs**

Wil je meer informatie wat je kunt doen bij rioolvervangning? Neem dan contact op met gemeente Utrecht via Hannah Tullemans (hannah.tullemans@utrecht.nl)

Foto afgekoppelde woning (bron: Nanda Sluijsmans)

(Her)inrichten openbare ruimte

Opzetten vrijwillersgroepen

Hoe creëer je eigenaarschap in een wijk of buurt? Door bewoners te betrekken bij het groen in de eigen omgeving. Het kan gaan om het beheer van al het groen in de buurt, of heel specifiek, zoals het beheer van poelen (voorbeeld poelenbrigade in Zeist), of bijvoorbeeld wandelroutes (Klompenpadbrigade). Door het werven, opleiden en begeleiden van de vrijwilligers/bewoners versterk je hun talenten en kwaliteiten en daarmee ook de actieve betrokkenheid.

Geschikte middelen

- [Voucherregeling Groen aan de Buurt](#)

Meer weten? Contactpersoon in Utrecht:
H.Hine h.hine@landschapergoedutrecht.nl

Foto inrichting proeftuin (bron: IVN)

Overkoepelende campagnes

Scroll naar beneden voor alle voorbeelden

Met acties en campagnes het bewustzijn van inwoners vergoten en ze stimuleren aan de slag te gaan

Acties jaarrond

Acties terugkerend

Kranten en social media

Kranten en social media zijn krachtige middelen om op een relatief eenvoudige wijze veel bereik te krijgen. Er zijn verschillende manieren en momenten om te communiceren in een krant of op social media. Zo is het mogelijk bij andere (regionale of landelijke) campagnes aan te haken. De activiteitenkalender geeft een overzicht van de belangrijkste activiteiten. De manier waarop je communiceert is ook belangrijk voor het bereiken van de juiste doelgroep. Hier kan de Leefstijlvinder bij helpen. Ook is het altijd goed mensen die goed bezig zijn in het zonnetje te zetten. Ook als inspiratie voor anderen. Kijk hiervoor naar de krachtportretten.

Middelen

- **Activiteitenkalender**
- **Krachtportret**
- **Leefstijlvinder**

Wil je meer informatie over het inzetten inzetten van kranten en social media?

Neem dan contact op met gemeente Woerden via Martine van Dijk (dijk.m@woerden.nl of via 06-5005 1048).

Krachtporter bewoner met groen dak (bron: gemeente Woerden)

Citizen science

Citizen science kan worden ingezet voor twee doelen: data verzamelen en bewustwording. Bewustwording kan worden gebruikt om gedragsverandering te stimuleren: als je meet dat het in je tegeltuin warmer is dan in het park dan haal je wellicht je tegels eruit. De verzamelde gegevens kunnen waterschap en gemeenten gebruiken voor hun werkzaamheden, bijvoorbeeld door in kaart te brengen waar met regen veel water op straat staat.

Voorbeelden van Citizen science projecten:

- Doorgeven van water op straat via een makkelijke website. Enerzijds om informatie te krijgen om modellen te verifiëren anderzijds om mensen bewust te laten kijken naar water op straat (wanneer ligt het er, hoe lang ligt het er, waarom ligt het er etc).
- Meet je stad (zoals meet je stad Amersfoort) waarbij je inwoners zelf laat meten aan temperatuur van de lucht en neerslag intensiteit, eventueel aangevuld met fijnstof. Wederom met als dubbel doel: bewustwording van klimaatsverandering, bewust zijn van warme plekken in de stad etc en voor de data;
- Waterkwaliteit meten. Maandelijks een korte opname van max. 15 minuten om de kwaliteit van het stadswater in kaart te brengen en om inwoners te betrekken bij beheer/onderhoud van de watergangen.
- Samen zwerfvuil rapen.

Bij citizen science kan je je op een doorsnee van de inwoners mikken of op een specifieke groep. Wat de beste strategie is hangt af van het doel van je project. Met citizen science betrek je inwoners bij hun leefgebied.

Meer weten? Neem dan contact op met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Jannet Kamminga Jannet.Kamminga@hdrs.nl

Foto waterdierjes tellen

Acties jaarrond

Geveltuinbakfiets

Op de afvalscheidingsstations van de gemeente is gratis een (elektrische) bakfiets en aanhanger te reserveren met daarbij een geveltuin toolkit. Hierin zit tuinaarde, opsluitbandjes, een schep en een tegelknipper. Inwoners kunnen met dit pakket naar huis fietsen of rijden en een geveltuin aanleggen. Vervolgens kunnen ze de eruit gehaalde tegels en het zand in de aanhanger/bakfiets laden en samen met de schep en tegelknipper weer inleveren bij het afvalscheidingsstation. Het enige dat ze zelf nog hoeven te verzorgen zijn de planten.

Meer weten? Neem dan contact op met gemeente Utrecht Hanna Tullemans, hannah.tullemans@utrecht.nl

Krachtporter bewoner met groen dak (bron: gemeente Woerden)

Acties jaarrond

Tegelophalservice

Bewoners die tegels uit hun tuin halen en daar groen voor terugplaatsen kunnen een aanvraag indienen om hun tegels gratis te laten ophalen door de gemeente. Als de aanvraag goedgekeurd is, kan de aanvrager een big-bag ophalen om de tegels in te verzamelen en wordt een afspraak gemaakt voor het ophalen.

Meer weten? Neem dan contact op met gemeente Utrecht Hanna Tullemans, hannah.tullemans@utrecht.nl

Jaarlijks terugkerende acties

April Actiemaand

April is de maand van de watervriendelijke tuin. In deze maand zorgen gemeentes in samenwerking met o.a. tuincentra en natuurorganisaties voor extra aandacht omtrent het onderwerp de watervriendelijke tuin. Het doel is om inwoners te informeren hoe en ook stimuleren om klimaatadaptieve maatregelen te nemen in hun tuin. Dit kan gedaan worden door acties zoals workshops over het afkoppelen van je regenpijp of het aanleggen van groene daken. Ook de actie 'tegel eruit, plant erin' waarbij er gratis plantjes uitgedeeld worden bij het inleveren van een tegel wordt vaak georganiseerd in deze maand.

Middelen

- **Activiteitenkalender**
- **Regentonnenactie**
- **Tegel eruit, plant erin!**
- **Big bags**
- **Kleurplaten**
- **Ontwerpsessie tuinarchitect**

Wil je meer informatie wat je kunt doen tijdens deze maand? Neem dan contact op met gemeente Nieuwegein, Laurens van Miltenburg (L.vanmiltenburg@nieuwegein.nl)

Foto acties tijdens de april actiemaand (bron: gemeente Nieuwegein)

Geveltuinburendag

Gemeente Utrecht heeft in 2021 de landelijke burendag als aanknopingspunt gebruikt voor een geveltuinenactie. Inwoners konden zich opgeven om tijdens burendag gezamenlijk met hun burens gratis geveltuinen aan te leggen. De gemeente zorgde ervoor dat de dag van tevoren tuinaarde, plantjes en opsluitbanden op de adressen geleverd werden. Maar ook tegelknippers, kruiwagens, scheppen en big-bags om de stenen en het zand in te verzamelen werden beschikbaar gesteld. Na afloop werden de gevulde big-bags en het overgebleven materiaal weer opgehaald. De dag was een groot succes! Niet alleen zijn er die dag 180 geveltuintjes aangelegd in 16 straten, ook heeft het de sociale cohesie in de straten enorm geholpen. Er zijn allerlei contacten tussen burens ontstaan en verbeterd. Veel deelnemers gaven aan dat het gezamenlijke aspect ze het laatste duwtje gaf om daadwerkelijk aan de slag te gaan.

Middelen

- **Tegel eruit, plant erin!**
- **Big bags**
- **Geveltuinbakfiets**

Wil je meer informatie wat je kunt doen tijdens deze maand? Neem dan contact op met gemeente Utrecht Hannah Tullemans, hannah.tullemans@utrecht.nl

Foto acties tijdens de april actiemaand (bron: gemeente Nieuwegein)

Jaarlijks terugkerende acties

Natuurwerkdag

Al 20 jaar organiseert LandschappenNL samen met de provinciale Landschapsbeheerorganisaties elke eerste zaterdag van november de (landelijke) Natuurwerkdag. Op meer dan 500 locaties verspreid door het hele land zetten jong en oud zich in voor natuur en landschap en dragen zo bij aan een groene leefomgeving en een beter klimaat. Iedereen kan meedoen aan de Natuurwerkdag, ook als je geen ervaring hebt met klussen in de natuur. Het is een mooie manier om kennis te maken met het werken in de buitenlucht en iets te doen voor natuur/biodiversiteit/klimaat. De activiteiten op de Natuurwerkdag bestaan uit kleinschalige onderhoudswerkzaamheden zoals zagen, snoeien, hooien, schoonmaken van poelen, knotten van wilgen, verwijderen van riet, bloembollen planten en insectenhotels maken. Samen dragen deelnemers bij aan meer biodiversiteit in de natuurgebieden en in eigen buurt. Elke eerste zaterdag in november.

Meer weten? Zie natuurwerkdag.nl
Contactpersoon in Utrecht: H.Hine
h.hine@landschaperfgoedutrecht.nl

Foto acties tijdens de april actiemaand (bron: gemeente Nieuwegein)

Educatie

Scroll naar beneden voor alle voorbeelden

Het bewustzijn van scholieren vergroten door het aanbieden van lespaketten

Basisonderwijs

Voortgezet onderwijs

Onderwijs

Klimaatadaptie op basisscholen

Ook basisscholen besteden steeds vaker aandacht aan klimaatadaptatie. Er zijn meerdere kant-en-klare hulpmiddelen die jij of de docent kan gebruiken bij een les over het veranderende klimaat of een thema dat daar aan raakt.

Kijk op www.netwerkwaterenklimaat.nl en bij de middelen in dit boek om een passend voorbeeld te vinden of inspiratie op de doen.

Middelen

- Hozen en Lozen
- Tegellover
- Droppie water
- Watertafel

Wil je meer informatie wat je kunt doen op basisscholen? Neem dan contact op met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (tom.overgaauw@hdsr.nl)

Foto les over klimaatverandering op basisschool

Onderwijs

Project klimaatadaptatie middelbare scholen

Steeds meer middelbare scholen nemen het thema klimaatadaptatie op in hun lespakket. Er zijn verschillende voorbeelden waarbij een praktijkgerichte opdracht wordt bedacht in samenwerking met externe opdrachtgevers.

Ook is het mogelijk gastlessen te geven. Stem samen met de scholen in jouw regio af waar de meeste behoefte aan is.

Bij middelen vind je enkele voorbeelden van schoolprojecten van onze partners.

Middelen

- Watertafel
- Project klimaatadaptatie middelbare school ervaring Stichtse Vecht

Meer weten? Neem dan contact op met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (tom.overgaauw@hdsr.nl)

Foto young Climathon Zeist

Bedrijven

Scroll naar beneden voor alle voorbeelden

Bedrijven en overkoepelende organisaties het verhaal laten vertellen

**Tuincentra en
Bouwmarkten**

Andere bedrijven

Tuincentra en bouwmarktern

Klimaatplein tuincentrum

Er zijn natuurlijk al vele groene initiatieven maar de tuincentra zijn uniek omdat zij 60 miljoen bezoeken per jaar hebben én ook minder groen georiënteerde bezoekers hebben. Deze mensen willen hun tuin wel groen inrichten maar weten niet hoe. Daarom is het Groen Klimaatplein bedacht. Dit plein is zo'n 30 m², staat in de koude kas en heeft vier pijlers:

- Groen dak
- Water in de tuin
- Tegel eruit! Wat erin?
- Levende tuin; dus meer bijen, vogels en vlinders

Middelen

- Maquette
- Subsidierегeling
- Tegel eruit, plant erin
- Tuinontwerp

Meer weten?

Neem contact met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Tom Overgaauw, Dat kan via tom.overgaauw@hdrs.nl

Foto opening klimaatplein Groenrijk Woerden

Middelen

Scroll naar beneden voor alle voorbeelden

Met de juiste middelen kan je de impact van jouw project vergroten. Hier vind je de middelen uit onze regio

Hulpmiddel: De Buitenruimte Inrichtingstool (BRIT)

BRIT is een nieuwe methodiek voor ontwerpers en projectleiders van gemeentelijke en regionale instellingen om samen met inwoners op speelse wijze tot een klimaatbestendig ontwerp te komen voor de openbare ruimte. Met BRIT dragen inwoners zelf bij aan de herinrichting van de openbare ruimte, binnen gestelde randvoorwaarden.

Bewoners krijgen een bepaald budget en moeten een hoeveelheid water-, hitte- en biodiversiteitspunten halen om te voldoen aan een klimaatbestendig ontwerp.

Verder zijn de bewoners geheel vrij om de openbare ruimte naar eigen wens in te richten. Het gebruik van BRIT geeft inzicht in aspecten die een rol spelen bij herinrichting, zoals: kosten, ruimtegebruik, waterberging, koeling & biodiversiteit. Ook worden de wensen van omwonenden vanaf het eerste moment in het ontwerp meegenomen.

BRIT is ontstaan vanuit het innovatielab van de gemeente Stichtse Vecht in samenwerking met ontwerpbureau IMAGEN, en heeft daardoor een praktisch karakter. De methodiek is geschikt voor (her)inrichtingsprojecten van speeltuinen, veldjes, pleinen en parkeerplaatsen.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

Neem contact met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Tom Overgaauw, Dat kan via tom.overgaauw@hdsr.nl

Foto BRIT (bron: Gemeente Stichtse Vecht)

Maquette klimaatbestendige tuin

In samenwerking met het programma Duurzaamheid, ontwikkelen we een maquette waarin vier woningen te zien zijn. De eerste woning is niet duurzaam en heeft geen klimaatvriendelijke tuin. De laatste woning is helemaal duurzaam en heeft een klimaatbestendige tuin. De woningen ertussen tonen de tussenliggende opties. Bij alle vier de woningen wordt kort omschreven welke maatregelen je kunt nemen en wat het effect daarvan is. De maquette is mobiel en kan dus op verschillende plekken ingezet worden. Denk hierbij aan wijkcentra, bewonersavonden of op scholen en andere centrale plekken in de gemeente.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

Neem dan contact op met gemeente Woerden via Martine van Dijk (dijk.m@woerden.nl of via 06-5005 1048).

Foto Maquette klimaatbestendige tuin

Kleurplaten

Kleurplaten kunnen op verschillende manieren ingezet worden om bewustzijn te creëren.

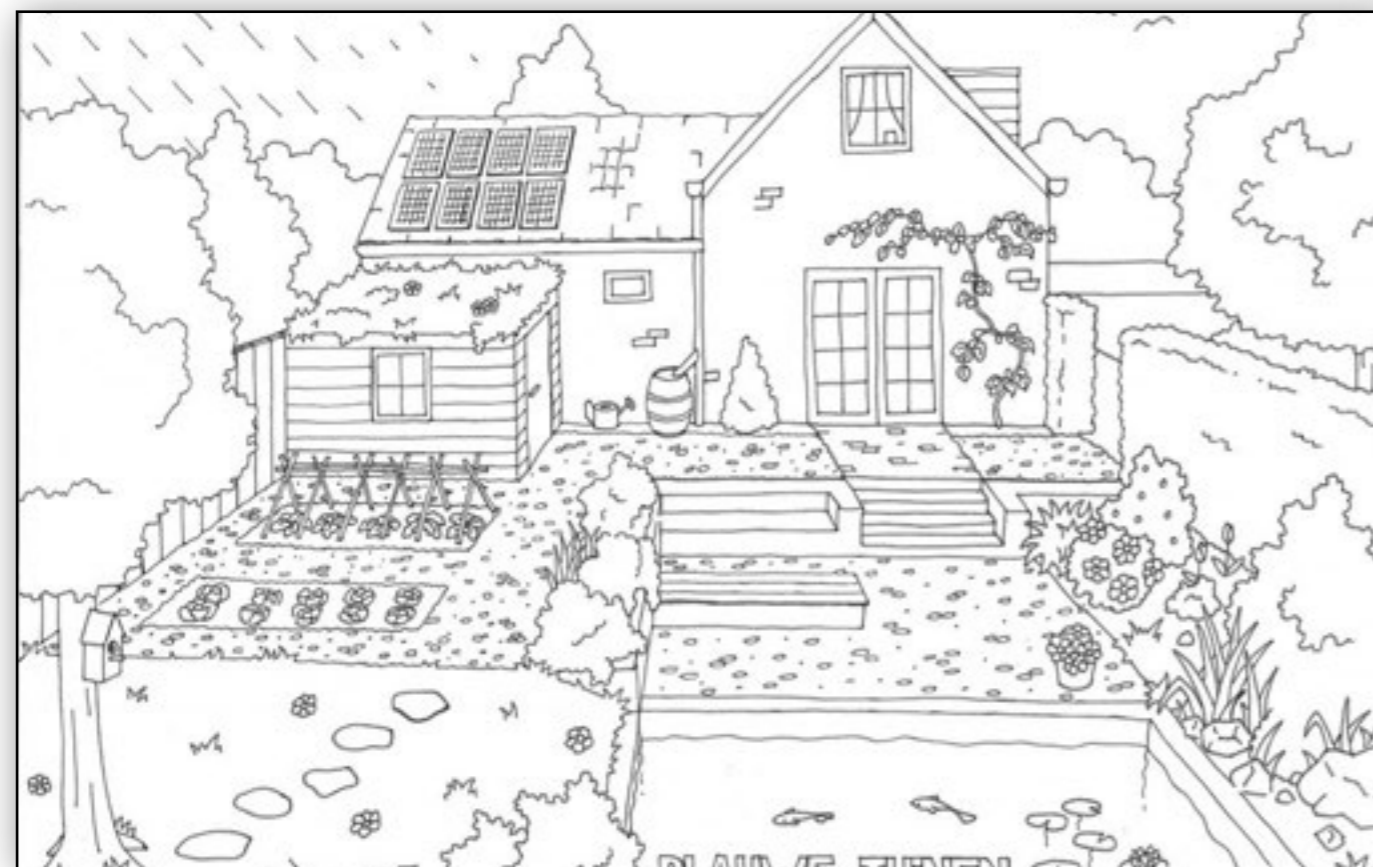
Zo kunnen losse kleurplaten campagnes georganiseerd worden maar kunnen kleurplaten ook neergelegd worden tijdens bewonersavonden, evenementen of inspiratie/ontwerpsessies. Een kleurplaat biedt een mooie kans om een goed gesprek met de ouders te voeren terwijl het kind bezig is de kleurplaat in te kleuren.

Inzetbaar bij

- Brede acties en campagnes
- Educatie

Meer weten?

Neem contact op met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden via Tom Overgaauw (tom.overgaauw@hdsr.nl)

Kleurplaat klimaatbestendige tuin

Subsidierегeling afkoppelen hemelwater en groene daken

Enkele gemeenten hebben een subsidieregeling voor het afkoppelen van hemelwater en/of de aanleg van groene daken. Met de subsidie worden inwoners gestimuleerd om maatregelen te nemen. De hoogte van de subsidie is afhankelijk van de grootte van het dakoppervlak of het waterbergend vermogen. Bekijk hieronder de verschillende bestaande subsidieregelingen.

Utrecht: Subsidierегeling groene daken

Link: <https://www.utrecht.nl/wonen-en-leven/bouwen/bouwen-en-verbouwen/u-wilt-bouwen-of-verbouwen/stap-2-uw-aanvraag-voorbereiden/duurzaam-bouwen/groen-dak/>

Woerden: Subsidie regenpijp loskoppelen van riool en subsidie voor groen dak

Links: www.woerden.nl/afkoppelen en www.woerden.nl/groendak

Stichtse Vecht: subsidieregeling gescheiden afvoeren van regenwater of het aanleggen van een groen dak

Link: <https://stichtsevecht.nl/onderwerp/4364/subsidie-voor-het-afkoppelen-van-regenwater-en-groene-daken/>

Nieuwegein: Subsidierегeling Groene daken

link: <https://www.nieuwegein.nl/groendaken>

Inzetbaar bij

- Nieuwbouw en herstructurering
- Reconstructie en wijkaanpak
- Brede acties en campagnes
- Bedrijven

Meer weten?

klik op een van de links, of:

Neem contact op met gemeente Utrecht Hannah Tullemans (Hannah.Tullemans@utrecht.nl)

Neem dan contact op met gemeente Woerden via Martine van Dijk (dijk.m@woerden.nl of via 06-5005 1048).

Neem dan contact op met gemeente Stichtse Vecht.

Neem dan contact op met gemeente Nieuwegein, Laurens van Miltenburg (L.vanmiltenburg@nieuwegein.nl)

Middelen

Overige subsidieregelingen

Naast groene daken en afkoppelen is het ook mogelijk om op andere manieren bewoners en bedrijven te stimuleren door middel van een subsidieregeling.

Hieronder staan voorbeelden van overige subsidieregelingen van partners.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Subsidieregeling Blauwe Bewonersinitiatieven

link: <https://www.hdsr.nl/werk/subsidieregeling/>

Nieuwegein:

Subsidieregeling Duurzame initiatieven

link: <https://www.nieuwegein.nl/duurzame-initiatieven>

Overzicht andere fondsen

Door groen aan de buurt

link: <https://www.groenaandebuurt.nl/doe-mee/geld/>

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Bedrijven**

Meer weten?

Neem contact op het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden via Tom Overgaauw (tom.overgaauw@hdsr.nl)

Foto Groen dak Zeist BBI (bron: HDSR)

Middelen

Big Bags beschikbaar stellen voor tuintegels

Om inwoners te ontzorgen bij het verwijderen van tegels uit hun tuin kan de gemeente (gebruikte) big-bags beschikbaar stellen die de inwoner gratis kan ophalen om tegels in te kunnen verzamelen en vervoeren. Ook als de gemeente een tegel-ophaalactie regeling heeft kunnen hierbij gebruikte big-bags beschikbaar gesteld worden.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Bedrijven**

Meer weten?

Meer weten? Neem contact op met gemeente Utrecht via *Hannah Tullemans*; hannah.tullemans@utrecht.nl

Foto Big bag geveltuinenburendag (bron: gemeente Utrecht)

Project klimaatadaptatie middelbare school – ervaring Stichtse Vecht -

Het Niftarlake college in Maarssebroek werkt vanuit het vak 'Onderzoek & Ontwerpen' vaker samen met externe opdrachtgevers om leerlingen te laten werken aan een meer praktijkgerichte opdracht. Zelf onderzoek doen en ideeën of eventuele oplossingen bedenken staat hierbij centraal. De gemeente Stichtse Vecht werkt hier graag aan mee en kwam met een projectvoorstel voor een klimaatbestendige inrichting van het stadsdeel Maarssebroek. Met dit project wilde de gemeente bijdragen aan meer bewustwording voor het onderwerp en hoopte op frisse en 'out-of-the-box' ideeën die de gemeente verder kunnen inspireren.

Hoe kun je Maarssebroek klimaatbestendig inrichten? Over deze vraag bogen Atheneum 5 leerlingen van het Nifterlake College zich met de gemeente als opdrachtgever van het project. Het project begon met een kick-off met verdiepende presentaties. Hierna moesten de leerlingen zelf aan de slag met een analyse van risico's op het gebied van wateroverlast, droogte, hitte, bodemdaling en overstromingen. Maar vooral ook kijken naar waar kansen liggen binnen de specifieke wijk. Verschillende teams hielden een enquête onder inwoners. Vervolgens bedachten de leerlingen ideeën om deze risico's te beperken en om kansen te benutten. Dit konden vernieuwende oplossingen zijn, of bestaande maatregelen die voor een bepaalde situatie uit te werken waren. Het voorstel moest zoveel mogelijk integraal, praktisch uitvoerbaar en kosten-baten reëel zijn. De eindresultaten zijn zeer divers en verrassend: van een educatieve

'kunstboom' die water opvangt tot een Tiny Forest die onderhouden wordt door basisschoolleerlingen.

Het project werd door de leerlingen erg positief en als leuk ervaren. Als opdrachtgevers merkten we dat de leerlingen gedurende het project meer bewust werden van het onderwerp en erg geïnteresseerd waren. Bij de eindpresentaties hoorden we van een ouder die opmerkte dat haar zoon/dochter zich veel bewuster was over hoe de omgeving is ingericht en dit ook mee naar huis nam.

Inzetbaar bij

- **Educatie**

Meer weten?

Neem contact op met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden via Tom Overgaauw (tom.overgaauw@hdrs.nl)

Foto project klimaatadaptatie school

Partnerpagina

Het belang om samen te werken met bewoners en bedrijven aan klimaatadaptatie wordt steeds groter. Gelukkig zijn er ook steeds meer initiatieven en groepen die vanuit hun eigen motivatie hieraan werken.

Deze partijen verdienen een podium en een netwerk waar ze elkaar kunnen vinden en inspireren. Richt daarom een netwerk met bijpassende partnerpagina op waar je de partners in het zonnetje kunt zetten.

Klimaatklaar biedt de mogelijkheid om aan jouw gemeentepagina een partnerpagina toe te voegen.

Gemeente Nieuwegein is hier mee bezig. Kijk op klimaatklaar.nl om de partnerpagina van Nieuwegein te bekijken.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Educatie**
- **Bedrijven**

Meer weten?

Neem contact op met gemeente Nieuwegein via [Robbin Knuivers](mailto:Robbin.Knuivers@nieuwegein.nl); r.knuivers@nieuwegein.nl

Foto partnerpagina Netwerk Klimaatbestendig Nieuwegein

Middelen

Krachtportretten

Door middel van krachtportretten in de Woerdense Courant en op Social Media laten we inwoners aan het woord die al een stap in de 'groene' richting hebben gezet. Zo zetten we in op een betrouwbare afzender, laten we zien dat het makkelijk is om zelf maatregelen te nemen en spelen we in op de sociale norm. Bij elk krachtportret delen we links met meer informatie en verwijzen we naar onze subsidies. Deze krachtportretten maken we zowel van inwoners als ondernemers.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Educatie**
- **Bedrijven**

Meer weten?

Neem contact met Martine van Dijk, communicatieadviseur van de gemeente Woerden. Dat kan via dijk.m@woerden.nl of te bellen naar 06-50051048.

📢 **In de Spotlights**

Groene tuin: 'Het zit in mijn systeem om veel groen om me heen te hebben'

worden." Het plan is om de groter gegroeide planten uit de act tertijs te stekken in de voortuin. Voor nu heeft de voortuin prioriteit, maar ook zijn ze geïnteresseerd in het aanleggen van een groen dak. "De subsidie maakt dit zeker aantrekkelijk. En een groen dak scheert ook weer qua warmte en het uitzicht."

Met een groene tuin beginnen?
Claudy heeft nog een tip als je aan de slag wilt met een groene tuin. Ze geeft aan: "Mensen denken vaak dat het heel veel werk is, maar je hebt genoeg mogelijkheden om een groenere tuin aan te leggen zonder dat het veel werk is."

'Zorg voor planten die passen bij de grond van jouw tuin en bij jouw eigen situatie.'

Het scheert qua onderhoud veel als je van tevoren goed nadenkt over welke planten je neemt. Bij de aanleg kun je zorgen voor planten die passen bij de grond en bij jouw eigen situatie. Claudy legt uit: "Hortensias hebben bijvoorbeeld echt veel water nodig. Als je droge grond hebt, dan kan je beter verplantingen nemen. Een adviseur kan je goed voorlichten over soorten die bij jouw tuin passen en ook waar je wat meerit qua zon." Kortom: een goed doordacht beplantingsplan, plantenkauw scheert veel onderhoud.

Wie woerden in Nederland regelmatig overvallen door flinke regenbuien. Dit zorgt er vaak voor dat straten tijdelijk blank komen te staan. Het water kan nergens heen omdat groen gebied vergrijsd door de aanleg van tegels. De verwachting is dat door klimaatverandering deze voelbreuken vaker en regelmatig voorkomen. Maar ook ander extreem weer zoals langdurige hitte. Om hiermee om te kunnen gaan, moeten we met z'n allen groener worden in de breedte zin van het woord. Door middel van een interviewreeks laten we inwoners aan het woord die al een stap in de groene richting zetten. Vandaag: Claudy Klaassen - te Boonse uit Woerden.

Krachtportret Claudy Klaassen - Woerden

Middelen

Duurzame Tuinenroute

We ontwikkelen een route, waarbij verschillende aspecten van een klimaatbestendige tuin onder de aandacht gebracht worden. Inwoners kunnen een route fietsen, waarbij te zien is welke maatregelen je zelf kunt nemen om je tuin klimaatbestendig te maken. De deelnemende tuinen werven we door aanvragers van de subsidie voor een groen dak of afkoppelen van de regenpijp te benaderen en via een oproep in de Woerdense Courant en social media. Met de 'Duurzame tuinenroute' vragen we de deelnemende inwoners om hun tuin open te stellen aan mensen die ook geïnteresseerd zijn of meer willen weten over mogelijkheden of onderhoud. We koppelen deze dag vervolgens aan een loop- en/of fietsroute die verschillende tuinen aandoet. Het is ook mogelijk om de route via een app aan te bieden, zodat geïnteresseerden de route kunnen lopen/ fietsen wanneer het hen uit komt. De app geeft dan bij elk gemarkeerd punt achtergrondinformatie en laat foto's of films zien van de klimaatbestendige maatregelen in de tuin.

Inzetbaar bij

- **Brede acties en campagnes**
- **Educatie**

Meer weten?

Wil je aansluiten bij dit initiatief met een duurzame tuinenroute door de regio? Neem dan contact op met Martine van Dijk, communicatieadviseur gemeente Woerden. Dit kan via dijk.m@woerden.nl of via 06-5005 1048

Foto klimaatadaptieve tuin (bron: Gemeente Stichtse Vecht)

Tuinontwerpwedstrijd

Inwoners maken zelf een ontwerp om hun tuin zo klimaatbestendig mogelijk in te richten, en sturen een foto mee van de huidige situatie. Uit de inzendingen kiezen we een winnaar, die een adviesgesprek met een tuinontwerper wint en een tegoedbon voor het tuincentrum.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

Neem contact met Martine van Dijk, communicatieadviseur van de gemeente Woerden. Dat kan via dijk.m@woerden.nl of te bellen naar 06-50051048.

Foto Trendtuin (bron: Tuinbranche Nederland)

Lesmodule basisonderwijs

Het onderwijs is een interessante plek om aandacht te vragen voor de klimaatproblematiek en bijbehorende klimaatbestendige maatregelen. Woerden kent 26 basisscholen. Hier komen niet alleen veel kinderen, maar ook veel ouders. We ontwikkelen een educatiemodule voor de bovenbouw, gebaseerd op de bestaande minigames van Droppie Water over bodemdaling en klimaatbestendigheid. Droppie is in het onderwijs al jaren bekend in de vorm van lespakketten en als online game. Om de bestaande games te koppelen aan de problematiek in Woerden ontwikkelen we twee werkbladen.

Inzetbaar bij

- **Educatie**

Meer weten?

Neem contact met Martine van Dijk, communicatieadviseur van de gemeente Woerden. Dat kan via dijk.m@woerden.nl of te bellen naar 06-50051048.

We informeren scholen over de werkbladen en games via het periodieke scholenoverleg. Tijdens dit overleg haalden we al eerder op dat het grootste deel van de scholen interesse heeft in lesmateriaal over dit onderwerp. Daarnaast benaderen we scholen telefonisch en per mail om ze de lessen aan te bieden.

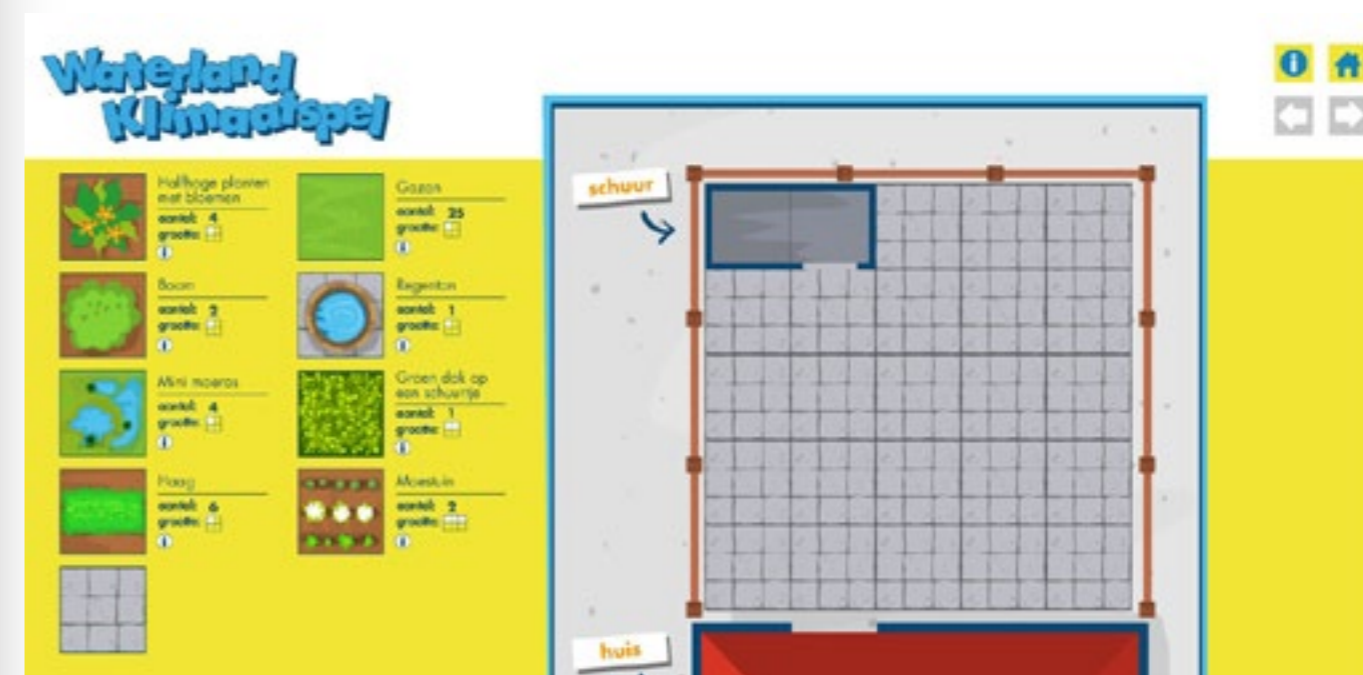

Foto minigame klimaatbestendigheid: richt de tuin zo klimaatbestendig mogelijk in

Middelen

Hozen en Lozen XL

In dit typisch Hollandse spel ga je de strijd aan tegen het water.

Lukt het jou je polder droog te houden? Gebruik tactieken, beantwoord watervragen, pomp water naar de tegenspelers en krijg hulp van de weergoden. Hoe meer je van water afweet hoe groter de kans dat je wint! Na het spelen van het spel heb je meer kennis over water en het Nederlandse waterbeheer, ken je leuke weetjes en weet je wat je zelf kunt doen om voorbereid te zijn op de toekomst.

Het spel is levengroot (3x3 meter) en staat opgeslagen bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Inzetbaar bij

- Brede acties en campagnes
- Educatie

Meer weten?

Neem contact met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Tom Overgaauw, Dat kan via tom.overgaauw@hdsr.nl

Foto Hozen en Lozen XL

Middelen

#Tegellover

Maak op een ludieke manier bewoners bewust van het belang van een groene tuin, juist door het tegenovergestelde de hemel in te prijzen, namelijk een tegeltuin.

#Tegellover is een bewustwordingscampagne met een ludieke twist. Met speciaal gemaakte mallen worden op de straten gevatte teksten gespoten met een serieuze boodschap, namelijk; stop de verdere verstening van de stad. Met deze campagne is het mogelijk in korte tijd een breed publiek te bereiken met een boodschap die blijft hangen.

Spuit zelf de straten vol of werk samen met basisscholen of de lokale scouting.

De malletjes met tegelteksten zijn te leen bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Spuitkrijt dien je zelf aan te schaffen.

Inzetbaar bij

- Brede acties en campagnes
- Educatie

Meer weten?

Neem bekijk de handreiking #Tegellover of neem contact op met Tom Overgaauw, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Dat kan via tom.overgaauw@hdsr.nl

Video: Tegellover campagne Oldelzaal
<https://www.youtube.com/watch?v=gUaKzUIYp90>

Foto aanbrengen #Tegellover slogan met spuitkrijt op mal

Waterspeeltafel

De waterspeeltafel is een effectief middel om voor jong en oud eenvoudig de te demonstreren wat verharding voor gevolgen heeft voor de kans op wateroverlast. Aan de hand van de waterspeeltafel kunnen de effecten van klimaatverandering uitgelegd worden en de beoogde ambitie om de sponswerking in de stad en dorp te vergroten. Hierbij kun je de bewoners informeren hoe zij hier zelf ook hun steentje aan kunnen bijdragen.

Doordat de tafel werkt met echt water en je zelf moet puzzelen om de stad klimaatadaptief te maken wekt dit middel de aandacht en is zeer geschikt om de basisprincipes uit te leggen en daarmee het dialoog met de omgeving te starten.

Er is eentafel voor stedelijk gebied en een voor heuvelachtig gebied. Beide zijn te leen bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Inzetbaar bij

- Brede acties en campagnes
- Educatie

Meer weten?

Neem contact met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Tom Overgaauw, Dat kan via tom.overgaauw@hdsr.nl

Foto Watertafel

Tygron engine

De tygron engine is een uitstekende manier om de effecten van klimaatadaptieve maatregelen visueel inzichtelijk te maken. Daarmee is de tygron engine een zeer geschikt middel om het gesprek 'wat bedrijven zelf kunnen doen' aan te gaan.

Middelen

Wil je meer informatie? Neem dan contact op met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Tom Overgaauw (tom.overgaauw@hdsr.nl)

Foto Tygron Engine (bron: tygron.com)

Middelen

Klimaatklaar.nl

Op klimaatklimaatklaar zijn allerlei maatregelen te vinden die helpen bij het klimaatadaptief inrichten van je tuin en het vergroten van de biodiversiteit.

Naast handige maatregelen, tips en handleidingen is er een inspiratiepagina met uitgelichte projecten en een gemeentepagina waarop onder andere verwezen wordt naar subsidieregelingen.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Educatie**
- **Bedrijven**

Meer weten?

Neem contact met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Tom Overgaauw, Dat kan via tom.overgaauw@hdsr.nl

Middelen

Tuinlabel

Met het tuinlabel kunnen inwoners eenvoudig inzicht krijgen hoe goed hun tuin scoort op de klimaatthema's; beperken wateroverlast, minder hitte en biodiversiteit. Aan deze score wordt een label geplakt vergelijkbaar met het energielabel.

Iedereen die de check doet kan zijn of haar tuinlabel op de kaart zetten. Zo ontstaat er een mooi overzicht van alle tuinlabels bij elkaar.

Door het invullen krijg je inzicht op welke vlakken je je tuin nog kan verbeteren. Dit is gelinkt aan klimaatklaar.nl waar concrete maatregelen te vinden zijn.

Kijk op:

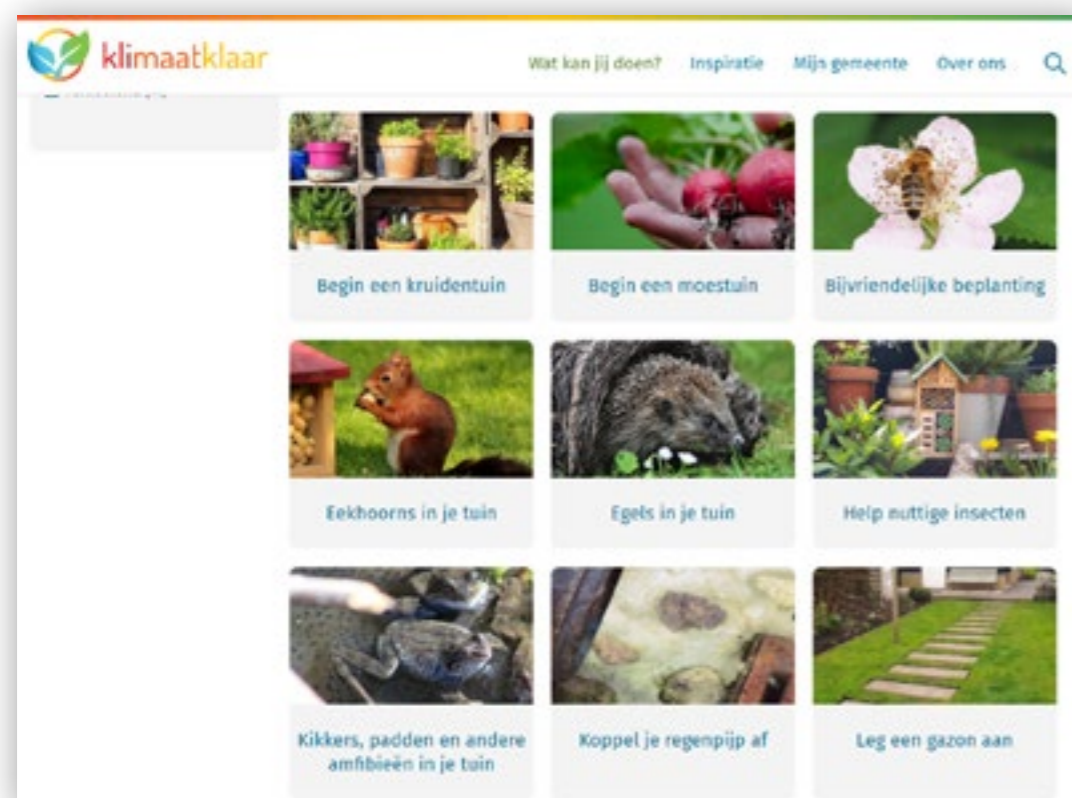
www.tuinlabel.klimaatklaar.nl

Inzetbaar bij

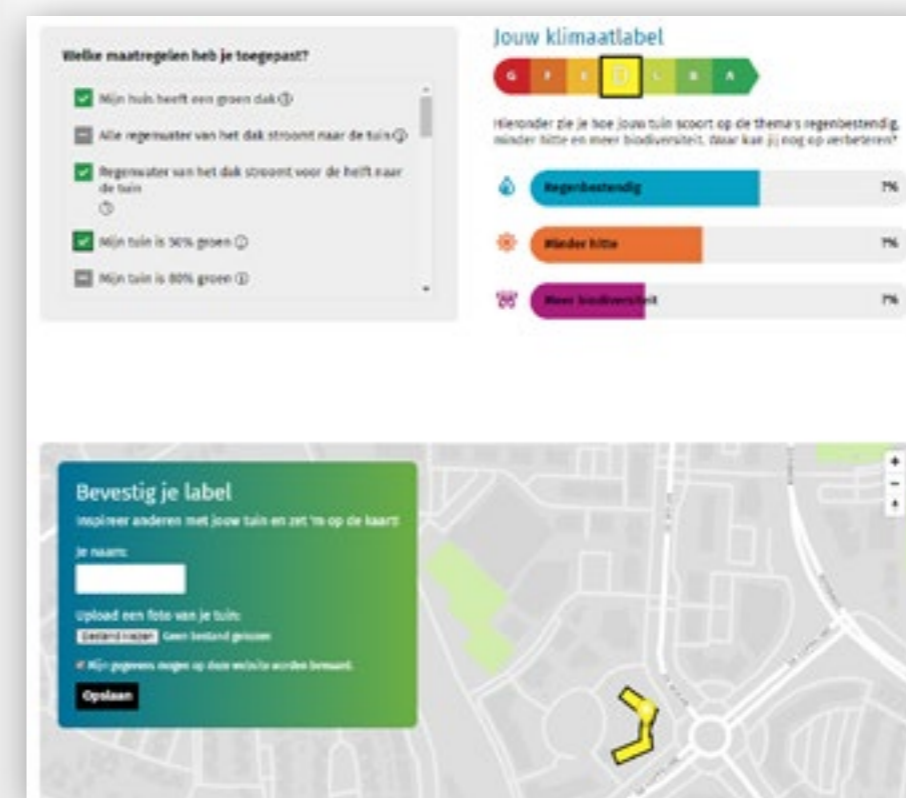
- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Educatie**

Meer weten?

Neem contact met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Tom Overgaauw, Dat kan via tom.overgaauw@hdsr.nl

Klimaatklaar.nl

Tuinlabel

Klimaatambassadeurs

De NMU leidt bewoners en vrijwilligers met interesse in klimaatadaptatie, op tot klimaatambassadeurs. Veel mensen vinden het namelijk lastig om te weten waar ze moeten beginnen bij het klimaatbestendig maken van hun huis, tuin en buurt. De ambassadeurs kunnen daarbij helpen, middels advies, lokale voorlichting of bijvoorbeeld collectieve initiatieven. De ambassadeurs krijgen regelmatig training en kennis aangeboden en worden ondersteund bij lokale activiteiten. Ambassadeurs kunnen ook ingezet worden bij gemeentelijke projecten, zoals renovatietrajecten of rioleringsprojecten, om samen met bewoners van een straat of buurt de leefomgeving meteen klimaatbestendig in te richten als de gemeente (of andere overheid) aan de slag gaat met een uitvoeringsproject.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

<https://www.nmu.nl/klimaatambassadeurs/>
Contactpersoon: Jeannine van Bree van de NMU via j.van.bree@nmu.nl.

Bewonersdag (bron: LEU)

Servicepunt Duurzame Daken

Servicepunt Duurzame Daken helpt individuen, buurtinitiatieven, VvE's en bedrijven, zorginstellingen, scholen, sportclubs, musea en alle andere dakeigenaren met het verduurzamen van het dak. Op de website is informatie te vinden over verschillende soorten duurzame daken (extensieve of intensieve beplanting (groen), waterberging (blauw), zonnepanelen (geel) en/of gebruiksfunctie, moestuin (rood). Middels de rubrieken 'veel gestelde vragen', goede voorbeelden, subsidies, toolkit 'met je burens het dak op' vind je allerlei informatie die relevant is in je zoektocht wat je met je dak kunt. Ook hebben we gratis constructieberekeningen en quickscans weg te geven. Hierin zetten we uiteen wat de mogelijkheden, kosten en baten zijn van de verschillende mogelijkheden. Servicepunt Duurzame Daken is een programma van de NMU en wordt – net als de gratis adviezen – gefinancierd door de provincie Utrecht.

Inzetbaar bij

- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

<https://www.nmu.nl/servicepunt-duurzame-daken/>. Contactpersoon: Ieke Benschop van de NMU via i.benschop@nmu.nl.

Sedumdak (bron: gemeente Zeist)

Middelen

Servicepunt groen aan de buurt

Servicepunt Groenaandebuurt is bedoeld als servicepunt voor bewonersinitiatieven en lokale overheden. Op de website is allerlei informatie te vinden over en voor groene bewonersinitiatieven. Bij het Servicepunt helpen we bewoners met de praktische zaken, zoals het vinden van geld of het maken van een slim uitvoeringsplan. Ook delen we de kennis, tips en ervaringen die we al opgedaan hebben in de pilotprojecten. Groen aan de Buurt is een programma van IVN, LEU en NMU en wordt gefinancierd door de provincie Utrecht.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**

Meer weten?

www.groenaandebuurt.nl

Contactpersoon: Alies van den Berg of Max Zevenbergen van de NMU via servicepunt@groenaandebuurt.nl.

foto bewonersinitiatief Amerongen (bron: NMU)

Middelen

Buurtaanpak Groen aan de buurt

Via een buurt/dorpsproces van maximaal 1 jaar initiëren en faciliteren we ideevorming, uitwerking en uitvoering van groene bewonersinitiatieven in netwerkverband. Het eigenaarschap voor ideeën en uitvoering ligt bij bewoners. De gemeente is onderdeel van het netwerk en faciliteert waar mogelijk. Zo bouwen we aan een (duurzaam) lokaal netwerk van actieve bewoners die in samenspel met de gemeente en waterschap zorg dragen voor meer groene kwaliteit en de belevingswaarde ervan. Groen aan de Buurt is een programma van IVN, LEU en NMU en wordt gefinancierd door de provincie Utrecht.

Inzetbaar bij

- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

www.groenaandebuurt.nl.

Contact: servicepunt@groenaandebuurt.nl

Foto bewonersinitiatief (bron: NMU)

Middelen

Tiny Forest

Een Tiny Forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit minibos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Buurtbewoners of medewerkers ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek. Inmiddels zijn er in Nederland al 120 Tiny Forests aangelegd.

Een Tiny Forest is ideaal voor (nieuwbouw) buurten. Een Tiny Forest leent zich ook uitstekend om het bedrijfsterrein te vergroenen. Wil jij van jouw bedrijf een groene, inspirerende werkplek maken, die zorgt voor trots, werkplezier en meer creativiteit bij medewerkers? Die bijdraagt aan een groen imago en die de biodiversiteit stimuleert, verkoeling biedt op warme dagen, water bergt bij overvloedige regenval en CO2 opslaat? Plant dan, samen met de medewerkers, een Tiny Forest met buitenwerkplek op jouw eigen bedrijfsterrein!

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Bedrijven**

Meer weten?

www.ivn.nl/tinyforest

Contactpersoon bij IVN Utrecht: Charlotte Robben, c.robben@ivn.nl

Tuiny Forest (bron: IVN)

Middelen

Voedselbosjes en Proeftuinen

IVN Voedselbosjes en Proeftuinen zijn aangelegde bosjes van 30 m² bestaande uit (deels) eetbare planten, struiken en bomen. Er staan bekende en onbekende soorten zoals amandel, braam, citroenmelisse en colakruid. De bosjes zijn klein, zodat ze makkelijk te onderhouden zijn. De Voedselbosjes zijn ontwikkeld voor aanleg op scholen en kinderopvanglocaties. De Proeftuinen zijn ontwikkeld voor aanleg bij zorginstellingen samen met de buurt. Beide zijn gericht op vergroening én educatie en beleving.

Inzetbaar bij

- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Educatie**

Meer weten?

Voedselbosjes (scholen en kinderopvanglocaties):

<https://www.ivn.nl/voedselbosjes>

Proeftuinen (zorginstellingen):

<https://www.ivn.nl/proeftuinen>

Contactpersoon bij IVN Utrecht:

Charlotte Robben, c.robben@ivn.nl.

Voedselbosjes (bron: IVN)

Tuiny Forest

Een Tuiny Forest is een inheems bos en geschikt voor 6m2 tuin. Er staan 10 verschillende soorten planten en bomen in. Dit bosje is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Ook makkelijk in te zetten in een woningbouwproject om de opgeleverde tuinen direct klimaatbestendig en aantrekkelijk maken voor bijen, vlinders, vogels én de nieuwe bewoners te maken.

Tuiny Forest is een samenwerking tussen IVN Natuureducatie en Sprinklr met ondersteuning van ASN Bank.

Tuiny Forest buurtcampagne voor gemeenten

We zijn nu ook bezig met een pilot Tuiny Forest buurtaanpak voor gemeenten. Deze willen we in 2022 op grotere schaal aanbieden. In 2022 zullen we dit bekend gaan maken en kunnen gemeenten zich aanmelden om mee te doen.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

www.ivn.nl/tinyforest

Contactpersoon bij IVN Utrecht:
Charlotte Robben, c.robben@ivn.nl

Tuiny Forest (bron: IVN Natuureducatie)

Tuiny poel

Haal de waternatuur je tuin in met Tuiny Poel, een inheemse poel op tuinformaat. Met dit inheemse plantenpakket, met daarin een breed assortiment aan zorgvuldig gekweekte waterplanten, leg je een poel met randbeplanting van 6 m2 aan. Bovendien ontvang je aanleginstructies om je poel stap-voor-stap binnen een dag aan te leggen in je tuin. Goed voor amfibieën, insecten, vogels én voor jou!

Tuiny Poel is een samenwerking tussen IVN Natuureducatie en RAVON met Cruydt-Hoeck als leverancier van de planten en met ondersteuning van ASN Bank.

Inzetbaar bij

- **Nieuwbouw en herstructurering**
- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten?

<https://www.ivn.nl/tuiny-poel/>

Contactpersoon bij IVN Utrecht:
Charlotte Robben, c.robben@ivn.nl.

Tuiny Poel (bron: IVN Natuureducatie)

Middelen

Jongeren Advies Bureau Water

Betrek jongeren bij water en klimaat vragen. Het Jongeren Adviesbureau betreft jongeren tussen de 12 en 25 jaar, vanuit hun opleiding, bij maatschappelijke vraagstukken op het gebied van natuur en duurzaamheid. Dit zijn echte, actuele vragen van bedrijven of overheden. Bijvoorbeeld op het gebied van water en klimaat. In de rol van adviseur praten jongeren mee over hun eigen leefomgeving. De frisse en onbevangen blik van jongeren kan bestaande denkpatronen binnen organisaties doorbreken en innovatie stimuleren. De jongeren doen onderzoek, gaan in dialoog met (lokale) experts, verkennen de situatie en presenteren hun ideeën. Geïnspireerd door de adviezen van de jongeren, kan de opdrachtgever gelijk aan de slag. Het IVN Jongeren Adviesbureau brengt jongeren, onderwijs en praktijk samen.

Icoonproject rondom 'watervragen':
<https://www.ivn.nl/ivn-jongerenadviesbureau/nieuws/drentse-en-groningse-scholieren-lossen-watervragen-op>

Inzetbaar bij

- **Educatie**
- **Bedrijven**

Meer weten?

<https://www.ivn.nl/ivn-jongerenadviesbureau>
Contactpersoon bij IVN Utrecht:
[Charlotte Robben, c.robben@ivn.nl](mailto:c.robben@ivn.nl)

IVN Jongeren Adviesbureau Water (bron: IVN)

Middelen

Webinar en workshop Levende Tuinen

Wat is er fijner dan buurtbewoners die hun eigen tuin vergroenen? Mooie manieren om ze daarbij te helpen zijn het webinar 'kennismaken met een levende tuin' en de workshop 'Een levende tuin maak je zelf'. Hiermee kan de gemeente een impuls geven aan de vergroening van tuinen in een of meer buurten.

Tijdens het 1,5 uur durende webinar van IVN Natuureducatie en KNNV leren bewoners wat een levende tuin is en oefenen ze in een praktische groepsopdracht hoe ze een tuin natuurlijker en diervriendelijker kunnen maken. Vragen over de eigen tuin kunnen gesteld worden aan de tuinexperts.

De workshop kan op aanvraag georganiseerd worden. In combinatie met Tuiny Forest is de workshop een kant-en-klare oplossing voor natuurinclusieve bewoning en -beleving. De workshop kan het beste aangeboden worden in de maanden maart t/m oktober.

Inzetbaar bij

- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**
- **Educatie**

Meer weten?

Neem een kijkje bij de [Workshop Levende Tuinen](#) of [Webinar Kennismaken met een levende tuin](#).
Contactpersoon bij IVN Utrecht: Charlotte Robben, c.robben@ivn.nl.

Tuinlabel

Middelen

Voucherregeling beleef en bewonder

Het doel van de regeling is dat inwoners meer betrokken raken bij hun eigen groene woonomgeving en dat het natuurbeleid weer midden in de samenleving komt te staan. Om kleine lokale groene initiatieven te stimuleren kunnen bewoners een voucher aanvragen ter waarde van €500 of €1.000,-. Op deze manier kunnen zoveel mogelijk groene buurtinitiatieven tot uitvoering worden gebracht. De uitvoering van de voucherregeling is in handen van de Groen aan de Buurt organisatie met subsidie van de provincie Utrecht.

Inzetbaar bij

- **Reconstructie en wijkaanpak**
- **Brede acties en campagnes**

Meer weten? Heeft u vragen over de voucherregeling? Neem dan contact op met Isabel Kruisheer via servicepunt@groenaandebuurt.nl of telefonisch op 06-48407689.

foto Vergroenen straat Montfoort (bron: NMU)

